SFÂRŞITUL ECONOMIEI POLITICE ŞI ULTIMUL EI CONSILIER
The End of Political Economy and Its Last Counselor

Alex. CISTELECAN[1]

Abstract

The article discusses critically the monetarist manifesto written by Romanian National Bank counselor Lucian Croitoru, denouncing its framing paradigm, as an attempt to legitimize as metaphysics of nature and naturality certain pragmatic class interests.

Keywords: Lucian Croitoru, Romanian National Bank, crude naturalism, metaphysical materialism, Albert Hirschman, passion and interest, capitalism, political economy, social mediation.

Deşi poate părea greu de crezut astăzi, pieţele n-au fost întotdeauna atât de reputat isterice ca acum. Cel puţin în instrucţiunile lor clasice de întrebuinţare, ele erau ceva mai predictibile, chiar prevăzătoare, iar jocul liber al actorilor şi forţelor din sfera economică nu trebuia să ducă neapărat la un şir monoton de explozii incontrolabile de panică şi euforie, la un echilibru obţinut doar ca sumă şi medie a dezechilibrelor constante.

Paradigma burgheză clasică imaginase un fel de mediator integrat al pieţei. Ingeniozitatea dispozitivului consta tocmai în faptul că nu era vorba de un element aplicat din afară, de sus, pieţei libere, ci de însuşi elementul central, motorul nemişcat al acesteia: interesul. Dacă e să-l urmăm pe Hirschman, interesul, această noţiune aparent atât de naturală şi evidentă, era în modelul clasic burghez un concept sinteză, încărcat cu depuneri istorice şi subtilităţi pragmatice. Interesul era figura sub care vechiul conflict dintre raţiune şi pasiuni îşi găsea soluţia „realistă", modernă: nu ca o victorie a raţiunii, ci ca o sinteză rezonabilă între cei doi inamici, în urma căreia o pasiune particulară – şi, am spune, cu puternice afinităţi burgheze – era elevată din rândul pasiunilor obişnuite şi investită cu raţiune. Interesul, concentraţia perfectă de pasiune şi raţiune – "as the passion of self-love upgraded and contained by reason, and as reason given direction and force by passion" – era, astfel, stindardul ideal sub care burghezia să-şi modeleze lumea modernă: suficient de pasional pentru a asigura dinamismul, energia şi „naturaleţea" creaţiei sale, dar totodată îndeajuns de raţional pentru a-i garanta echilibrul, echitatea. (Mâna invizibilă a lui Adam Smith, care produce ordine şi împarte bunăstare generală doar urmându-şi propria pasiune de îmbogăţire, face sens pe deplin

[1] Assistant Prof. PhD, "Petru Maior" University of Târgu-Mureş

BDD-A6507 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:50:48 UTC)

abia în lumina acestei deplasări – totodată istorice şi conceptuale – cristalizate în noţiunea modernă de interes)[2].

Goldies, *but oldies*. Putem specula pe marginea cauzelor care au dus la abandonarea acestui proiect minunat de lume, în care naturaleţea şi armonia întregului oglindeau naturaleţea şi raţionalitatea particularului şi viceversa – putem, dar nu e acum locul. Cert este însă că astăzi, atât în discursul oficial cât şi în practica economică, lucrurile stau puţin altfel: mâna invizibilă a devenit nevăzătoare, pasiunile au fugărit interesul, iar pieţele (şi actorii lor: investitorii) sunt mai reputat isterice ca oricând. Din raţionalitatea *procedurală* şi *teleologică* a lumii burgheze parcă lipseşte ceva.

Unde am putea înregistra dimensiunea şi dedesubturile acestei mutaţii istorice dacă nu în manifestul celui mai important filosof dintre bancherii naţiunii – Lucian Croitoru. Numai aici, la capătul extrem al politicii monetare, ştiinţa contabilă întâlneşte ontologia fundamentală. Doar aici, în singurătatea concluziilor sale, discursul financiar capătă valenţe oraculare, profetice, iar la baza deciziilor care stabilesc rata dobânzii şi limita inflaţiei se dezvăluie a sta o privire străpungătoare, până-n inima naturii umane şi a posibilităţilor ei realiste de salvare. Doar aici, metaforica bancară e pe faţă.

Din perspectiva dialecticii hirschmaniene de mai sus, *Sfârşitul reglementării şi ultimul reglementator* (Curtea Veche, 2013) este o carte care deschide, sau mai degrabă redeschide, o epocă pripit apusă, şi în care discursul Băncii Naţionale redescoperă farmecul şi simplitatea unui vechi gen literar – tratatul medieval despre pasiuni. O carte în care paradigma interesului, care domina oarecum anost până nu de curând tratatele obişnuite de policy bancar, lasă loc paradigmei pasiunii şi, implicit, metaforei vizionare şi metafizicii umorilor interioare. Pe scurt, sau pe lung, un tratat al patimilor şi pasiunilor capitalului care, ca orice tratat respectabil, bifează apăsat atât la descriptiv, cât şi la normativ, şi în care o viziune metafizică asupra omului ca fiinţă iremediabil naturală susţine o declaraţie fermă de dereglementare şi naturalizare a exceselor şi dezechilibrelor actuale ori viitoare ale pieţei libere de capital.

Ce este omul? Conform Băncii Naţionale, omul este fiinţa absolut liberă să se supună propriilor pasiuni. E bila şi manta naturii sale interioare. „Natura umană este foarte puţin sau deloc supusă procesului de învăţare. Neschimbându-se, trăsăturile profunde ale omului vor da naştere la forţe profunde [profund e totul] şi puternice care nu vor dispărea, chiar dacă pot fi estompate pentru anumite perioade" (p. 26). La baza politicilor noastre monetare stă aşadar o viziune tragică asupra omului, ca fiinţă care-şi trăieşte în mod pasional propria natură şi în mod natural, dezinvolt, propria pasiune. Monadă închisă ermetic, fiinţă asignată total şi exclusiv sieşi, condamnată fără drept de

[2] Din această perspectivă, e *interesantă* dedublarea ulterioară a conceptului de interes, în special în tradiţia socialistă – deci de critică imanentă, modernistă, a modernităţii burgheze – în perechea interes real şi interes perceput: mişcare critică prin care raţionalitatea este extrasă din conceptul burghez de interes, care devine simplu „interes perceput", aparent, deci fals, în acelaşi timp în care se încearcă salvarea dozei de pasiune din compoziţia conceptului şi transferarea ei în ceea ce ar fi, altfel, o noţiune pur raţională, aridă: conceptul de *interes* real, raţional. Din aceeaşi perspectivă, e poate la fel de interesantă şi evacuarea ulterioară operată de post-modernism et. co a conceptului de interes real, tocmai în numele pretenţiei sale neacoperite la raţionalitate – deplasare care are legătură, pe undeva, cu dezvoltarea urmărită în corpul textului.

BDD-A6507 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:50:48 UTC)

apel la tumultul afectelor sale – cam asta e libertatea omului în cheie bancară. Pe cât de tragic tabloul, pe atât de tranşant şi imun la mediere e verdictul: natura umană, cuşca libertăţii sale, este aici exact negativul, complementul istoriei sale, iar tragedia libertăţii omului – în numele şi în apărarea căreia vorbeşte aici Croitoru – este tocmai de a se împiedica şi încâlci mereu în depunerile istorice şi formele de mediere socială pe care ea însăşi le creează. Un fel de *natura denaturans* este omul.

Dar ce e, în fond, acest stăpân absolut care e natura umană? Formula lui Croitoru menţionează următoarele ingrediente: „capacitatea omului de a dori şi a raţiona, incapacitatea sa de a cunoaşte (a prevedea) viitorul şi, în sfârşit (!?), *thymos*-ul (spiritualitatea), din care rezultă dorinţa omului de a fi respectat" (p. 14)[3]. Una peste alta, o listă tare borgesiană. Ceva Platon, puţin Hegel, nişte Fukuyama, plus o grămadă de Ayn Rand[4]. Dezordinea e însă doar aparentă, pentru că puse laolaltă, elementele compun un veritabil tabel al facultăţilor neoliberale: ca în bancul cu piesele de bicicletă pe care oricum le-ai asambla, obţii tot un tanc, la fel şi aici, oricum ai recombina elementele naturii umane, rezultatul aduce de la o poştă cu un mare investitor. Jumătate de raţiune şi de două ori pasiune – raţiune serios limitată, dar mânată de o dorinţă nelimitată de afirmare şi recunoaştere: tot ceea ce complică tabloul acestui cocalar originar e simplu moft cultural.

Ce pot să sper? La ce ne putem aştepta de la BNR, în aceste condiţii brusc atât de originare? Nu la foarte multe. „Trăsăturile profunde ale omului… nu se schimbă prin învăţare… iar acţiunea împotriva acestor forţe nu are sorţi de izbândă (p. 13). „A te asigura că pieţele financiare nu vor deveni euforice este echivalent cu a suprima alegerile economice libere, care, fiind făcute de oameni, pot deveni oricând euforice" (p. 21). Nu te pui cu natura umană. Nu intri cu reglementarea în jocul pasiunii şi al dorinţei de recunoaştere, i.e. în piaţa liberă. „Reglementarea înseamnă *limite impuse exogen*… Limitele exogene nu sunt cu nimic mai ştiinţifice decât tehnicile convenţionale adoptate pentru a trata incertitudinea sau pentru a judeca probabilităţi" (p. 15). Logic: dacă raţiunea e limitată – şi ineficientă tocmai în chestiunea anticipaţiilor – înseamnă că orice încercare de reglementare a pieţei, adică a naturii umane, e *a priori* supusă erorii. Deşi concluzia rezultă oarecum apodictic din premisele arbitrare de la care porneşte Croitoru,

[3] Deşi autorul pretinde o descendenţă platoniciană pentru acest tablou al naturii umane, deplasările faţă de expunerea din *Republica* sunt semnificative: în special, dematerializarea componentei „apetente" de la Platon, care la Croitoru devine „dorinţă" şi practic se suprapune cu *thymos*-ul. Abia astfel pot fi evacuate din natura umană obiceiuri particulare cum ar fi a mânca, a locui, a te îmbrăca, care sunt elevate, inter-subiectivizate şi delimitate în dorinţa naturală de a mânca, locui şi te îmbrăca mai bine decât celălalt. Valenţele reacţionare care subîntind redescoperirea recentă a categoriei de *thymos* ar merita un studiu mai extins – pentru moment, să ne mulţumim a observa doar că, aşa cum sunt, ruminaţiile lui Croitoru pe marginea *thymos*-ului sunt totuşi infinit mai simpatice şi digerabile decât elaborările similare ale lui Sloterdijk din *Mânie şi timp*.

[4] Spiritul enciclopedic al autorului îl predispune la savuroase divagaţii filosofice, cum ar fi următoarea: „Cei care susţin că inovarea financiară a dus la criză fac paşi mari înapoi din punct de vedere filosofic. Ei se întorc la genealogia răului a lui Rousseau, care a arătat în «Discurs asupra originii şi a fundamentelor inegalităţii între oameni" (1755) că omul în «fericita stare de natură» era inocent. Din această inocenţă originară, omul a extras răul prin capacitatea sa de a se perfecţiona. Acesta este un pas înapoi în raport cu progresul făcut de Kant, la care capacitatea omului de a se perfecţiona era sursă de progres, nu sursă a răului… În mod ironic, întărirea reglementării nu este decât o validare la propriu a acestei viziuni a lui Rousseau" (p. 26, notă de subsol). Următoarele două note elaborează pe marginea lui Herodot, Platon, von Mises, Hegel, Fukuyama şi Kant.

BDD-A6507 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:50:48 UTC)

consilierul Băncii Naţionale simte totuşi nevoia să mai aducă în sprijin nişte argumente. Pe lângă unele consideraţii din registrul judecăţilor analitice a priori – dacă reglementările sunt într-adevăr reglementări, atunci sufocă libertatea umană; dacă nu sufocă de tot libertatea umană, înseamnă că nu sunt reglementări suficiente (p. 16) –, Lucian Croitoru vizitează inclusiv arsenalul de bază al retoricii reacţiunii, mai exact ceea ce acelaşi Hirschman numea argumentul perversităţii. Problema cu reglementările nu este doar faptul că reglementează fie prea mult, fie insuficient; problema principală este că par sau pretind a fi nişte reglementări – că, altfel spus, deşi nu o fac în realitate, dau totuşi aparenţa că ar controla nebunia pieţei. Falsă impresie care produce exact efectul opus celui scontat: crezând că este apărat de excese şi dezechilibre prin incidenţa reglementărilor, investitorul, bunul sălbatic, îşi va lăsa garda jos şi se va abandona pasiunii sale. „Instituirea/creşterea cerinţelor de capital nu poate avea efecte stabilizatoare,… deoarece duc la subestimarea neobservabilă a riscurilor". (p. 17) Ar fi interesant de aplicat acest argument şi la alte sectoare de reglementare publică – de la politicile de sănătate la prevenirea şi combaterea criminalităţii, de pildă. Cel mai mare pericol cu politicile de prevenţie e deci să crezi că realmente previn ceva – prin urmare, ca să fim cu adevărat pregătiţi pentru foarte probabilele pericole viitoare, e necesar să fim complet nepregătiţi; doar astfel, nemişcând un deget, nu ne vom face iluzii în privinţa gravităţii şi iminenţei lor. Perfect circular, perfect logic.

În caz că începem să ne întrebăm care mai e misiunea instituţiilor publice şi, în speţă, treaba lui Croitoru la BNR, să mai zăbovim o clipă: nu orice fel de reglementare este ineficientă sau prea eficientă – sau, conform argumentului perversităţii, amândouă la un loc. Aşa stau lucrurile doar în ceea ce priveşte „reglementarea exogenă" – reglementarea de tip „comandă şi control", care pretinde a înţelege ceva şi a preveni foarte probabilele dezechilibre şi explozii de iraţionalitate de pe piaţă. Ceea ce, dată fiind raţiunea umană extrem de limitată şi pasiunea umană atât de nelimitată, e evident sortit eşecului. Nu însă şi „reglementarea endogenă". Cu ce se mănâncă ea? Reglementarea endogenă e cea care nu impune parametri şi standarde artificiale libertăţii economice, ci urmăreşte doar creşterea „transparenţei sistemului financiar şi îmbunătăţirea cerinţelor privind contabilitatea activelor imobiliare" sau, în cuvintele lui Greenspan, încercarea de a face în aşa fel încât «pieţele noastre să aibă în toate perioadele suficientă flexibilitate şi rezistenţă, neîmpovărate de protecţionism şi reglementare rigidă»". „Abia atunci", priveşte încrezător spre orizont Croitoru, „ar fi strategia compatibilă cu natura umană şi cu direcţia istoriei" (pp. 21-22). Ce se vede deci la linia orizontului profetic: o reglementare fină, aproape insesizabilă, ca simplu regim de transparenţă, flexibilitate, corectitudine contabilă şi neîmpovărare cu reguli rigide. Una peste alta, reglementarea endogenă nu este altceva decât absenţa reglementării exogene. Ea nu încearcă să apere pieţele de căderea în iraţionalitate, ci încearcă să apere iraţionalitatea pieţelor de ingerinţa raţiunii limitate a reglementatorilor. În persoana, discursul şi instituţia publică a lui Lucian Croitoru, neintervenţia reglementatorului nu se mai manifestă doar negativ, ca absentă – neintervenţia devine activă, obiectivă *ca* neintervenţie: intervenţia bancherului

BDD-A6507 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:50:48 UTC)

central constă tocmai în a îndepărta şi preveni posibilele încercări de intervenţie artificială, de compromis social în dinamica firească a pieţei de capital, eventualele tentative politice de domesticire locală a bestiei pieţei libere. Asta e ceea ce se numeşte reglementare endogenă.

În sprijinul acestei idei surprinzător de convenabile, Croitoru vine cu un argument pe cât de paradoxal, pe atât de încetăţenit astăzi: „Complexitatea sistemului financiar şi capacităţile limitate ale omului de a şti ce se va întâmpla în viitor sugerează că reglementarea trebuie să rămână simplă" (p. 21). Principalul merit al reglementării trebuie să fie simplitatea ei; şi asta tocmai pentru că lumea economică de astăzi e tot mai complexă. Nu e foarte limpede motivul pentru care încercările noastre de reglementare şi modelele noastre de înţelegere ale lumii economice ar trebui să meargă tocmai în sens opus faţă de evoluţia obiectului lor de studiu şi reglementare. Croitoru pretinde că „o reglementare complexă face sistemul financiar *too big to manage*". Pe când, desigur, o reglementare simplă nu face neapărat sistemul financiar mai administrabil, ci doar ne oferă un sistem de reglementare mai inteligibil. Ca în povestea cu beţivul care îşi caută cheia pierdută sub felinar nu pentru că ar fi pierdut-o acolo, ci pentru că acolo e lumină, la fel şi reglementarea optimă a lui Croitoru e optimă nu pentru că ar reglementa ceva, ci pentru că măcar o putem înţelege şi mânui. Dacă oricum cheia de înţelegere şi reglementare a sistemului economic e iremediabil pierdută, măcar să ne prefacem că îl reglementăm la lumină.

Însă raţionamentul lui Croitoru, pe cât e de sinuos, pe atât trece astăzi drept universal respectabil: întregul demers al consilierului BNR nu e decât o formă extremă a unui trend general, în care pe măsură ce sporeşte complexitatea sistemului economic, se simplifică, debilizează chiar modelele noastre de înţelegere. Doar astfel o perspectivă complicată, stufoasă în aranjamentul său conceptual, precum e paradigma marxistă, cu palierele sale diverse, suprapuse şi intersectate de tematizare a sistemului social, poate trece drept inadecvată unei lumi cel puţin la fel de complexe, pe când metaforele simpliste şi atât de intuitive ale economiei neoclasice (trickle down, job-creators etc.) şi recursul spontan la anistorismul naturii umane trec, în schimb, drept instrumente adecvate. Doar aşa fetişismul care susţine operaţiile marilor agenţi economici poate fi proclamat realismul cinic, dar atât de adevărat al naturii umane[5]. Doar aşa Ayn Rand şi Lucian Croitoru îşi pot da mâna în zona incertă de întâlnire a politicii bancare cu metafora vizionară, pentru a dicta de-aici, de deasupra istoriei, poezia naturii umane care va informa viitoarele crize iminente, naturale, de panică şi euforie, perioadele recurente de acumulare de capital şi ulterioară distrugere masivă de bogăţie socială cu care ne vom

[5] Şi, ca în cazul oricărui fetişism, nu avem de-a face cu o simplă iluzionare subiectivă şi, deci, reparabilă prin simplă iluminare. Altfel spus, gravitatea situaţiei nu constă doar în faptul că auto-iluzia şi ideologia capitalistului – job creator, trickle down, cine-i harnic şi munceşte etc. – începe să devină acceptată ca ideologie naturală de către o clasă a producătorilor tot mai „manipulată". Dominaţia capitalului financiar face ca, în mod obiectiv şi necesar, adică nu doar prin hegemonie ideologică, ci prin relaţiile sociale efective – în speţă, socializarea şi generalizarea datoriei – clasa producătoare să gândească şi să tresară la exact aceleaşi inflexiuni ca şi marele investitor, la orice evoluţie în rata dobânzii sau cursul valutar, cu gândul la un acelaşi preţios capital – fictiv, dar masiv, de o parte, şi teribil de real, dar cu semn negativ, de partea cealaltă.

BDD-A6507 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:50:48 UTC)

confrunta. Şi ce model de inspiraţie a reglementării poate fi mai simplu decât modelul simplificat al naturii umane – modelul profund randian de investitor prometeic, dezlănţuit, în goana sa deopotrivă generativă, creatoare şi distrugătoare, spre recunoaştere. Într-adevăr, nici un model de reglementare nu poate fi mai nemodelat, mai neformatat – deci mai simplu – decât dânsul.

Dar lucrurile nu sunt totuşi chiar atât de simple. Pentru că există natură, dar mai există şi providenţă. Şi abia providenţa face ca mersul natural prin istorie al pieţei libere să aibă un sold pozitiv – succesiunea de crize şi bule să aibă totuşi, per ansamblu şi în ciuda excepţiilor periodice, un preţ social care să merite cheltuiala. Cine altcineva decât providenţa poate să fi prevăzut un mecanism atât de ingenios, de reglare naturală a dezechilibrelor naturale ale pieţei, cum e faptul „benefic" că, citäm, „în mod natural euforia durează mai mult decât panica şi panica este mai puternică decât euforia" (p. 19). Aici, în această dispunere psihologică a afectelor, în acest balans micro – panica mai puternică decât euforia, însă euforia mai de durată decât panica – se sprijină în ultimă instanţă echilibrul macro final, *post festum*, al întregului sistem economic. Dacă ar fi într-adevăr o persoană, aşa cum pretinde sub tot mai multe forme astăzi, piaţa liberă ar fi un tip cu adevărat special de dependent anonim: unul care, chiar dacă are mereu tendinţa să se îmbete criţă cu propriile expectative, se laudă că este întotdeauna capabil să se ciupească la realitate şi să se scoată împărţind generos nota de plată comesenilor săi. Această succesiune fatală de panică şi euforie, de supradoză şi dezintoxicare pe cheltuiala altora, *este*, pentru Croitoru, raţionalitatea *de longue durée*, sau cel puţin dinamicitatea, pieţei libere.

Echilibrul clasic, de raţiune şi pasiune al interesului burghez este astfel înlocuit cu echilibrul limfatic, umoral al afectelor naturale: respiraţia interioară a pasiunii, fluxul şi refluxul panicii şi euforiei. Economia politică a intereselor este măturată de economia naturală a pasiunilor, iar frumosul şi armonia formelor burgheze lasă loc spectacolului violent, dar sublim al pieţei de capital. Din această perspectivă, trimiterea la Fukuyama pe care o sugerează titlul cărţii e cumva oblică, refractată: la Croitoru şi în misiunea Băncii Naţionale, istoria nu se sfârşeşte pentru că debuşează în utopie – ci pentru că ne aduce înapoi la natură, pentru că se auto-anulează. Sfârşitul reglementării şi demiterea ultimului reglementator au loc nu pentru că formele lor de reglementare şi mediere a naturalităţii capitalului ar fi ajuns la împlinire – ci, dimpotrivă, pentru că s-au golit de orice sens, de orice eficienţă. Istoria sfârşeşte pierzând bătălia sa cu natura, e evacuată din utopie înapoi pe uşa de la intrare. Că astfel, prin această naturalizare şi dezistoricizare abruptă, libertatea este din nou făcută să coincidă cu necesitatea, şi supusă imediatului, naturalului tocmai în numele supremei sale eliberări – e un preţ secundar, pare-se, în campania susţinută de reîntremare ideologică pe care capitalul o poartă în această perioadă post-criză. Important e să nu treacă ordonanţa 50.

Faptul că cineva – şi încă unul din maximii consilieri ai politicii noastre economice – poate justifica ravagiile crizei actuale şi reprimarea socială la care recurge capitalul în încercarea sa de auto-reproducere ca o simplă expresie – doar că la scară mai

BDD-A6507 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:50:48 UTC)

mare – a unei oscilaţii fireşti, naturale, de toane umane, nu e însă atât de idiosincratic, de neînţeles pe cât pare. Fundătura metafizică din care vorbeşte Lucian Croitoru – şi în care, adesea, ne obligă să pătrundem şi noi, discutând, de pildă, despre definiţia corectă a naturii umane sau despre posibilităţile realiste de reglementare capitalistă ale capitalului – nu e întâmplătoare. Always historicize. Inactualitatea acestui manifest, abordarea sa pretenţios metafizică îi trădează tocmai actualitatea sa, intenţia sa prozaică, pragmatică[6]. Naturalismul ingenuu, primitiv al perspectivei sale lucrează, naturalizează şi, deci, legitimează la două capete: nu doar că momentul dificil al capitalismului şi al reproducerii sale sociale este scuzat, justificat prin naturalizarea sa – primul efect al operaţiei de „metafizicizare" şi „inactualizare" a discursului economic –, dar inclusiv natura este suplimentar „naturalizată", definită tocmai prin delimitarea ei negativă de orice formă de istorie, artificialitate, cultură, societate – de orice formă de mediere socială vie sau depusă ca tradiţie. Capitalul transcende politicul, tot aşa cum natura transcende istoria. Might makes might. Cine spunea că băncile au scăpat ieftin din criză exagera: iată cu ce flotări logice şi piruete argumentative, cu ce combinaţii de mistică, zoologie şi expertiză financiară sunt obligate să acopere vitrinele sparte de numitul capital.

Acum câteva săptămâni, opinia publică se inflama la ştirea cu adolescentul american care a scăpat necondamnat de omor pe motivul halucinant că statutul său social – bogăţia – i-a provocat un fel de handicap, un deficit de empatie faţă de victimele sale. Nu ştiu ce-am spune dacă am afla că acelaşi raţionament, aceeaşi nedreptate naturalizată susţine, în fond, şi pe faţă, chiar politica noastră economică.

[6] Astfel, natura însăşi a misiunii cerea ca pentru realizarea ei să fie desemnat cineva de încredere de la Banca Națională. În structura instituțională a statului român modern, ca de altfel a oricărui stat „liber", Banca Națională are o poziție particulară: rolul său este de a le convinge pe celelalte instituții că munca lor – i.e. încercarea de articulare a unor dispozitive de mediere socială care să atenueze din mizeria subiectivă şi obiectivă a stării naturale – este imposibilă şi inutilă. De aici, ceea ce se numeşte autonomia acestei instituții.

BDD-A6507 © 2014 Universitatea Petru Maior
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:50:48 UTC)